

KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI EĞİTİM İLİŞKİSİ

Dr. Bekir KOCADAŞ*

Özet

Çağımızda oldukça fazla ilgi gören kitle iletişim araçları(KİA), adından da anlaşılacağı gibi toplumların iletişim ihtiyacını giderme gibi bir fonksiyonu üzerine almıştır. Diğer taraftan, toplumları geleceğe taşıyacak olan, genç nesilleri eğitmek görevini üzerine alan eğitim ve eğitim kurumları da, ilgiyle üzerinde durulması gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kitle iletişim araçları, eğitim, gençlik

The Relation Between Mass Communication Means With Education

Abstract

That the more attention taken by the mass communication means in our age undertook an important role to play to meet societies communications needs. On the other hand, the educations which will carry the societies forward and train the youngs generations are the other topic we should focus on.

Keywords: Mass Communication, education, young

Giriş

Kitle iletişim araçları ile eğitim ve dolayısıyla gençlik arasında bir ilişki olduğu bilinmektedir. Önemli olan bu ilişkinin boyutu ve ne yönde geliştiğidir. Yapılan bir araştırmada gençliğe kendilerini etkileyen en önemli kurumun hangisi olduğu sorulmuş, aile ilk sırada, medya ikinci sırada ve okul yani eğitim kurumları üçüncü sırada yer almıştır.¹ Bu da göstermektedir ki, kitle iletişim araçları bu gün gençlik üzerindeki etki göz önünde bulundurulduğunda eğitimden önce gelmektedir. Kitle iletişim araçlarının eğitim kurumları üzerindeki etkisi de bulundurulduğunda, bu araçların ön plana çıktığı görülmektedir.

Kitle İletişim Araçları (Medya)

Kitle iletişim araçlarının (gazeteler, dergiler, kitaplar, radyo, televizyon, bilgisayar, internet, telefon vb.) toplumlarda yaygınlık kazanması, bu araçların önemini ve değerini artırmıştır. Sanayi öncesi toplumların kullandığı iletişim araçları, günümüzde yaygın olarak kullanılan iletişim araçlarına göre oldukça basit idi ve etki sahaları da dardı. Sanayi öncesi toplumlar güvercinden, dumandan ve mesaj taşıyan atlı ulaklardan faydalanmışlardı. Örneğin kervansaraylar, ticaret kervanlarının güvenliğinin sağlanması ve haber taşıyan ulakların ihtiyaçlarının giderilmesi için çeşitli hizmetler sunmak amacıyla yapılmıştır. Devlet, bu hizmetleri sunarken, hem kendi ülkelerinde ticari hayatın canlanmasına katkıda bulunmuş oluyordu hem de diğer ülkeler hakkında geniş bilgiler elde ediyordu. Bu ticaret yollarının güvenliği için inşa edilen yapılar (kervansaray gibi) bize, dönemin haberleşme sistemi hakkında geniş bilgiler

*Dr., İnönü Üniv. Fen-Edeb. Fak. Sosyoloji Bölümü, Arş. Grv.

¹Kocadaş, Bekir: "Görsel Medya ve Şiddet Kültürü (Orta Öğrenim Çağı Gençliğinin Şiddet Eğiliminde Görsel Medyanın Etkisi)-Malatya İli Uygulaması-", İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Malatya, 2002, s.207

vermektedir.² Uzun mesafeler için bu tür yöntemler kullanılırken, yakın mesafeler için genellikle, sözlü iletişim ve çok kısa olan yazılı metinlerden faydalanılmıştır. Her toplum kendi coğrafyasında kendi iletişim ağını oluşturmuş ve bunu en etkili bir şekilde kullanılmıştır. En ilkelinden en gelişmişine kadar bütün toplumlar iletişim sistemleri ve araçları geliştirmiştir.

O halde iletişimi “bilgi yayma” eylemi olarak ta düşünmek mümkündür. Fakat, iletişim aynı zamanda “alma” ve “tepki” gösterme eylemini de içermektedir. Gönderilen mesaj alındığı ve bu mesaja tepki gösterildiği zaman, iletişim tek yönlü bir gönderme eylemi olmaktan çıkıp, çift yönlü (karşılıklı) bir iletişim eylemine dönüşür. Zira, iletişim kelimesi aynı zamanda çift yönlü etki ve tepkiyi de ifade etmektedir.

Dünyada, kitle iletişim araçlarının etkili olarak kullanılması basın ile başlamıştır. Daha sonra 1930’lardan 1950’lere kadar radyonun etkili bir elektronik iletişim aracı olduğu görülmüştür. Özellikle, bu dönemde radyo, siyasi iktidarların propaganda aracı olarak kullanılmış, 1950’lerden sonra ise televizyon, çok hızlı bir biçimde toplumların hayatında yerini almaya başlamıştır.

Bütün bu gelişmelerle beraber, “kitle iletişimi” kavramı da yaygınlık kazanmıştır. İletişimin içinde yer alan kitle iletişimi kavramı, iletişim teknolojisinin ürünleri olan, kitleye yönelik araçlarla yapılan kısımdır. Daha açık bir ifadeyle, kitleye yönelik iletişimin; yazılı basın, sinema, film, radyo ve televizyon ile yapılmasıdır. Bu kitle iletişim araçları ile bir mesajın bir yerden (kişi, kurum, topluluk gibi) geniş kitlelere aktarılması işlemi ya da faaliyeti,³ kitle iletişimi kapsamına girmektedir.

Kitle iletişimi, uygarlığımızın oldukça yeni bir olgusudur. Bu sebeple, modern iletişimi yazılı basının gelişmesi ve okumanın bireyselleşmesiyle başlatmak mümkündür. Okumanın bireyselleşmesi, bilgi, haber ve kültür üretim ve dağıtımının birliktelik (kolektif) gerektiren bir çabayla gerçekleşmesinin de başlangıcı olmuştur. Ayrıca, kitle iletişim olgusuna kavuşmak için belirli ön koşulların oluşmuş olması da gerekmektedir. Bu koşullardan birincisi, yazılı mesajları geniş kitlelere sunabilmek için, basım tekniklerinde bir gelişmenin sağlanmış olmasını, ikincisi ise, kitlesel olarak üretilen basılı iletişim metinlerini (gazete, dergi, kitap, broşür vb.) tüketen bir kitlenin oluşmuş olmasını gerekli kılmaktadır. Böyle bir tüketici kitlenin varolma koşullarından ilki, ürünü sürekli satın alabilecek belirli gelir düzeyinde bireylerin sayısının yeteri kadar olmasını; ikincisi ise, bu kitleye hem okumayı olanaklı kılacak, hem de okuma merakını artıracak, gereksinim haline getirecek bir eğitim düzeyinde olmayı,⁴ hem de diğer taraftan okumayı sürekli kılacak toplumsal nedenler gerekli olacaktır.

Özellikle, yazılı iletişimin gelişmesiyle birlikte, bir ölçüde de olsa kitlelere ulaşabilmek kolaylaşmıştır. Gelişen teknoloji, yeni iletişim araçlarının (televizyon, radyo, bilgisayar ve internet vb.) kullanılmasını da olanaklı hale getirmiştir. Bu iletişim araçları, daha geniş kitlelere ulaşmış ve kullanım alanları da buna bağlı olarak genişlemiştir.

²Kocadaş, Bekir: “Anadolu Selçuklu Döneminde Ulaştırma ve Haberleşme”, Türk Dünyası Tarih Dergisi, Sayı:202 s.19

³Kaya, Raşit: Kitle İletişim Sistemleri, Teori Yay., Ank., 1985, s.2

⁴Ozankaya, Özer: “Türkiye’de Yığın İletişiminin Demokratik, Siyasal, Kültürel Gelişimindeki Yeri ve Önemi”, A.Ü.S.B.F. Yay., Ank., 1980, Cilt:XXXV, s.161

Görsel işitsel bir özelliğe sahip olan bu iletişim araçları (televizyon, radyo, bilgisayar ve internet vb), toplumların ihtiyaçlarının bir sonucu olarak aynı anda, aynı mesajı pek çok sayıda insana iletebilmektedir. Demokratik düzen için gerekli olan kamu iletişimi, en geniş bir biçimde ortak kullanım olanağına kavuşmuştur.⁵ Bu durumda, bireyler çok az bir masrafla bu olanaktan faydalanma imkanını bulmuştur.

Kitle iletişimi çağımızın ölçeğini büyütmüş, karar süreçlerini merkezileştirmiş ve bütünleşme ihtiyacı artmış olan toplumların zorunlu iletişim sistemi haline gelmiştir.⁶ Böyle bir toplum yapısı içinde, vatandaşların yönetime katılması ve karar mevkilerine seçilenleri denetleyebilmesi, özellikle günümüzde iletişim araçları yoluyla olmaktadır. Bireylerin üretici becerilerle, bilim ve sanatla beslenebilmesi de kitle iletişim araçları ile mümkün olmaktadır.

Kitle iletişim araçları, mekan farklılıklarını ve uzaklıklarını yok ederek, öğrenmeyi ve bilgi edinmeyi herkes için mümkün kılan yeni eğitim teknolojilerinin gelişmesini ve kullanılmasını da olanaklı hale getirmiştir. Ayrıca kitle iletişim devrimi, insanların beklentilerini ve gerilimlerini artırarak, kitle kültürünün gelişmesini ve yaygınlaşmasını da sağlamıştır. İletişim devrimi, toplumsal ve siyasal hareketliliğe ivme kazandırmış, toplumsal bütünleşmenin gerçekleştirilmesine ön ayak olmuş ve gelişmiş ülkelerde enformasyon toplumunun gelişinin de habercisi olmuştur.

Diğer taraftan, kitle iletişim araçlarının birer kültür taşıyıcısı ve aktarıcısı oldukları da genellikle kabul edilmektedir. Özellikle günümüzde, bu araçların etkileri ülkelerin sınırlarını dahi aşmıştır. Örneğin, uydu yayınlarıyla İngiltere'deki bir futbol karşılaşmasını anında izleme olanağı ortaya çıkmıştır. Bugün internet vasıtasıyla anında dünyanın herhangi bir yerindeki biriyle görüşme yapabilmek ve bilgi edinebilmek olanakları ortaya çıkmıştır.

İnsanların, pek çok olayı kitle iletişim araçlarından takip ettiğini söylemek mümkündür. Bundan dolayı, kitle iletişim araçları ile önce bir dünya imajı çizilir, ardından da çizilen bu imaj hakkında ne düşünülmesi gerektiği kitlelere empoze edilmektedir. Yakın çevremiz ve yüz yüze iletişimde bulunduğumuz insanlar hakkında sahip olduğumuz bilgiler dışında, dünya hakkında bütün bildiklerimiz veya bildiğimizi sandıklarımız,⁷ bize haftalık dergiler, radyo, televizyon gibi kitle iletişim araçlarından aktarılmakta ve benimsetilmeye çalışılmaktadır.

Eğitim

Eğitim kurumu, yukarıda bahsedilen kitle iletişim araçları gibi toplum açısından oldukça önemli bir yere sahiptir. Bireyin eğitilmesi noktasında eğitim kurumları kadar bugün, kitle iletişim araçlarının da önemli bir rol üslendiği araştırmalarla ortaya konmaktadır. İnsanoğlunun varolmasından bu yana, toplumlar devamlı olarak genç nesillerini çeşitli şekillerle ve yöntemlerle eğitim ve öğretime tabi tutmuşlardır. Bu sebeple, özellikle günümüzde, eğitim-öğretim faaliyetlerinin gelişmesinin temelini teşkil etmekle toplumun en önemli kurumlardan biri haline gelmiştir.

⁵Ozankaya, Özer: A.g.m., s.162

⁶Ansah A.V., Paul: "Uluslararası İletişimde Haklar ve Değerler Mücadelesi", Enformasyon Devrimi Efsanesi, Der.: Yusuf Kaplan, Rey Yay., İst., 1991, s.220

⁷Huxley, Aldous: "Ekranların Arkasında Kimler Var?", Enformatik Cehalet, Der.: Nabi Avcı, Rehber Yay., Ank., 1990, s.180

Geçmişten bugüne kadar eğitim çeşitli fikirler ve ideolojiler etkisi altında, oldukça fazla kişi tanımlanmış ve açıklanmaya çalışılmıştır. Baltacıoğlu'na göre eğitim, belirli bir çevre içerisinde, çocuğun büyüme ve olgunlaşma fiiline yardımdır. Ancak bu yardım, eğitimin dış şartlarını temin şeklinde olacaktır. bu ortamda çocuğun bir iç oluşumla eğitildiği görülür.⁸ Diğer taraftan eğitim, tabiatın, sosyal kurumların ve diğer insanların bizim zekamız veya irademiz üzerinde icra etmeye muktedir oldukları tesirlerden ibarettir. Ayrıca, kanunlar, siyasi idare biçimleri, üretim teknikleri gibi eğitim sürecini oluşturur ve bunların hepsi eğitimi meydana getirir. İklim ve toprak şartları gibi coğrafi çevre tesirlerinin dahi görgü ve tecrübe yolu ile bize kazandırdığı bilgileri eğitim konusuna dahil etmemiz gerekmektedir. Fakat, böyle bir tanım ya da izah, insanlardan gelen tesirlerle, eşyalardan gelen tesirleri aynı isim altında bir araya getirmesi bakımından çok geniştir.⁹ Toffler ise, sanayileşme ile birlikte ortaya çıkan eğitim sistemini “fabrika için eğitim” olarak nitelendirmektedir. O'na göre tarla ya da ev işyeri olmaktan çıkınca, çocukların da fabrika hayatına uyacak şekilde hazırlanması gerekli olmuştur. Böylece, fabrika model alınarak, kitlenin eğitimi de düzenlenmiştir.¹⁰

Günümüzde ise eğitim, her ülkede temel bir hak ve sürekli bir çalışma alanı olarak kabul edilmektedir. Gerçekten eğitim, okulda başlayıp okulla bitmemekte, bütün hayat boyunca devam etmektedir ve bu durum bir süreci ifade etmektedir. Bu ilke UNESCO'nun (Birleşmiş Milletler Eğitimi, Bilim ve Kültür Organizasyonu) 1970 yılını eğitim yılı olarak kabul etmesiyle, üzerinde daha çok durulan bir konu haline getirmiştir. UNESCO bu konuda bir tasarı hazırlamıştır.¹¹ Bu tasarının genel ilkelerini şu şekilde özetlemek mümkündür:

- 1.Eğitim okulla bitmez, bütün yaşam boyunca devam eder.
- 2.Dünya sürekli olarak değişmektedir.
- 3.Okullarda öğrenilen bilgiler bir süre sonra yetmemeye başlar.
- 4.Yeni sorunları çözebilmek, yeni koşulları anlayabilmek, çevremizdeki gelişmeleri izleyebilmek için yeni bilgiler gerekir.
- 5.Yetişkinlerin eğitimi, halk eğitimi, okul dışı eğitim, radyo ve televizyon ile eğitim, olgunlaşma kursları hep sürekli eğitimin kapsamına giren şeylerdir.

Eğitim insanları yalnızca biçimlendirmeyi değil, daha bütüncü bir formasyon kazandırmayı, yalnızca düşünce alanında değil, fiziksel, ahlaki, toplumsal, sivil olarak ta mükemmelleştirmeyi hedeflemektedir.¹²

Böylece eğitim aynı zamanda mevcut kültürün genç nesillere aktarılmasında ve onlara öğretilmesinde önemli bir rol de oynamaktadır. Eğitim esnasında, bu davranışların kazandırılmasında öğretmenler aracı görevini üstlenirler. Öğretmenler; önceden kazanmış oldukları bilgi, tutum ve becerileri yani bilişsel, duyuşsal ve psikomotor davranışlarını aktarırlar.¹³

⁸**Tozlu, Necmettin:** İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun Eğitim Sistemi Üzerine Bir Araştırma, MEB Yay., İst., 1989, s.70

⁹**Bilgiseven, A. Kurtkan:** Eğitim Sosyolojisi, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yay., İst., 1987, s.14

¹⁰**Toffler, Alvin:** Üçüncü Dalga, (Çev. A. SEDEN), İst., 1981, s.52

¹¹**Tortop, Nuri:** Halkla İlişkiler, Gazi Üniv., B.Y.Y.O. Basımevi, Ank., 1990, s.175

¹²**Dollot, Louis:** Kitle Kültürü ve Bireysel Kültür, Çev.: Özkan Nurdal, İletişim Yay., İst., 1990, s.52

¹³**Çilenti, Kamuran:** “Eğitim Teknolojisi Açısından Kitle İletişim Araçlarının Eğitime Etkisi”, Kitle İletişim Araçları ve Eğitim Sempozyumu, Ankara Üniv. Eğitim Bilimleri Fak. Yay., Ank., 1985, s.73

Eğitim olgusu, farklı nitelikte olmakla birlikte insanlığın geçmişi ile başlayan bir süreçtir. Her devirde farklılık göstermesine rağmen temelde ortak olan nokta, bireyin eğitilmesidir. Eğitilme yolları ise, devirden devire, ülkeden ülkeye, toplumdaki topluma ve hatta daha da özelleştirilirse, toplumu oluşturan çekirdek birim olan aileden aileye öz ve biçim açısından farklılıklar gösterir. Bu konuda en belirgin ölçü, toplumların gelişmişlik düzeyi ve bunu izleyen, toplumların gelişen teknolojik ürünlerden yararlanma imkanlarıdır.¹⁴ Özellikle de, 20.yüzyılın başından beri teknolojiye hızlı gelişmeler, eğitim alanında da hızlı bir biçimde etkisini göstermiştir.

Eğitim alanında ortaya çıkan başka bir gerçek ise, bilginin ön plana çıkmasıdır. Günümüzde bilginin elde edilmesi çeşitli yöntemlerle olmakta ve bilgi elde etme hakkına da sahiptir. Belki, bundan üçyüz sene önce eğitim-öğretim elit tabakanın imtiyazıydı. Fakat, sanayi devriminden sonra eğitim-öğretim büyük önem kazanmış ve bu imtiyaz ortadan kalkmıştır. Çünkü, çeşitli iş kollarında eğitilmiş (vasıflı) insanlara daha fazla ihtiyaç duyulmuştur. Günümüzde de, gelişmenin en önemli unsuru bilgi ve bilginin ürettiği yüksek teknolojiyi hazmedebilecek, kullanabilecek kapasitedeki insan gücüdür. Hızlı ve yoğun bir eğitim faaliyeti, hem bilgi edinmeyi hem de onu kullanabilecek insanları yetiştirmeyi mümkün kılmıştır. Bu sebeple, gelişmekte olan ülkelerin gelişme şansı artmakta ve hatta bu ülkeler daha önce gelişmiş olan ülkelerle rekabet edebilecek duruma gelmişlerdir.¹⁵ Oysa, eğitimin ve eğitilmiş insanın önemini kavrayamayan ülkeler şiddetli bir biçimde “beyin göçüne” maruz kalmışlardır.

Özellikle günümüzde, eğitim ve öğretim faaliyeti uzun bir zaman diliminde yayılmış olmasına rağmen, eğitim faaliyeti ekonomik yönden zengin olan ülkelerde daha yaygındır ve daha ileri seviyelerde yapılmaktadır. Eğitim faaliyetinin refah ekonomilerine sahip ülkelerdeki ileri seviyesi, bu ülkelerde teknolojinin daha mükemmel hale gelmesini temin edecek bir takım yeni keşif ve icatlara da yol açmıştır. Teknikteki bu ilerlemeler ise, boş zamanı daha da artırarak eğitim ve yenilik faaliyetlerini de hızlandırmıştır.¹⁶ Bu hızlı gelişmelere ayak uydurabilen ülkeler, teknolojiye ve ilimde öncülük etme vasfını kazanarak, bir defa zenginleştikten sonra, kendilerine daha fazla zaman ayırabilmek için, iş gücünü başka ülkelere satın almaya dahi muktedir olabilmişlerdir. Özellikle, gelişmiş ülkelerde eğitim faaliyeti bir sektör yani gelir getiren bir alan olmuştur. Bu ülkelerin en iyi müşterileri gelişmekte olan ülkelerin gençleridir.

Kitle İletişim Araçları İle Eğitim Arasındaki İlişkisi

Çağımızda, eğitim ile teknoloji arasındaki ilişki; eğitimin teknolojinin temel ögesi olan bilgiyi saklayıp, teknoloji üretimini sitemleştirip güdülemesi biçiminde ortaya çıkmıştır. Buna karşılık, teknolojinin etkililiği artırıcı bir öge olarak eğitim sürecine katıldığı da gözlemlenmektedir. Eğitim ile teknoloji arasındaki bu karşılıklı ilişki bir tür iletişim olarak ta görmek mümkündür.¹⁷

Kitle iletişim araçlarından eğitimde özellikle de yetişkin eğitiminde yararlanılmaktadır. Özellikle gelişmiş ülkelerde, bu durum olağan hale gelmiştir. Önceleri yazılı asın kanalı, radyonun bulunuşu ile radyo kanalı, sinema ve film tekniklerinin gelişmesiyle sinema kanalı, son teknik buluşlardan biri olan televizyonun

¹⁴Aziz, Aysel: Radyo ve Televizyonla Eğitim, Sevinç Matbaası, Ank., 1982, s.1

¹⁵Yayla, Atilla: “Bilgi Çağı ve Bazı Sorunları”, Türkiye Günlüğü, Ank., 1990, sayı:1, s.16

¹⁶Bilgiseven, A. Kurtkan: A.g.e., s.47

¹⁷Açıkalın, Aytac: “Kitle İletişim Araçlarının Yüksek Öğretimde Kullanımı”, Kitle İletişim Araçları ve Eğitim Sempozyumu, Ankara Üniv. Eğitim Bilimleri Fak. Yay., Ank., 1985, s.26

kamu yararına sunulmasıyla televizyon kanalı ve bilgisayar (ve dolayısıyla internet), eğitim faaliyetlerinde kullanılmış¹⁸ ve kullanılmaya devam edilmektedir. II.Dünya Savaşından sonra, yetişkin eğitiminde, gerek kalkınmış gerekse kalkınma çabası içinde olan ülkelerde bazı denemeler yapılmış ve bu denemelerin ışığında çalışmalar sürdürülmüştür. Özellikle, ABD, Kanada, Japonya, İngiltere ve Fransa gibi toplumsal kalkınma süreçlerini tamamlamış ülkelerde televizyon yetişkin eğitiminde ya da genelde eğitim faaliyetlerinde yaygın bir şekilde faydalanılmaktadır.¹⁹

Kitle iletişim araçları ile eğitim faaliyetinde bulunmanın kurallarını mevcut toplumun siyasal iktidarları belirlemektedir. Bu ilişki, radyo ve televizyon kurumunun devletin ya da hükümetin kontrolü altında bulunduğu ülkelerde, yasalarla ya da ilgili düzenlemelerle daha belirgin olarak saptanmasına karşılık, genelde kitle iletişim araçlarının özel kuruluşların elinde bulunduğu durumlarda dahi, bu düzenlemeler kendini gösterir. Çok özel durumlar olmadıkça, kitle iletişim araçları eğitim içerikli yayınlarını, toplumda varolan eğitim siyasetine paralel olarak yürütürler. Bir toplumdaki eğitim siyaseti ise, çok genel olarak ya örgütlenmiş kurumlar ile çocukluktan başlayarak yapılmakta (temel eğitim, genel kültür ve mesleki eğitim olarak “örgün eğitim” adı altında) ya da örgütlenmiş eğitimin dışında kalan bireylerin her tür eğitimini,²⁰ kapsamaktadır.

Özellikle televizyonla yapılacak bu tür eğitsel yayınların alışlagelmiş örgün ve yaygın eğitim kalıplarının dışında olması en büyük özelliğini yaratmaktadır. Bu genel özelliğin ışığında:²¹

1. Televizyon ile yapılan eğitimde, geleneksel eğitimin kalıplaşmış yöntemi yoktur. Görüntü unsuru olmasından ötürü, verilen eğitim sıkıcı olmamakta, örnekler kısa bir zaman içinde çoğaltılabilmektedir.

2. televizyon ile yapılan eğitim, izleme olanağının sağlanmış olması durumunda, çok geniş bir kitle seslenebilmektedir.

3. Eğitilmesi amaçlanan kişinin, yayının dışında olması sebebiyle öğrenci psikolojisinden uzak olarak izlemesine dolayısıyla, öğrenme açısından daha çok yararlanmasına neden olmaktadır.

4. Televizyonla yapılan eğitimde karşılıklı ilişki noksanlığı da vardır. Eğitilmesi amaçlanan kişinin tepkisi anında ölçülemez. Bunun için yayınlara, izleyenlerin katılmasını teşvik edici olanakların sağlanması da gerekmektedir.

Sonuç

Kısacası, teknolojinin oldukça geliştiği toplumlarda ve bu teknolojinin kitle iletişiminde kullanılmasıyla birlikte okullar, giderek daha büyük oranda bilgisayar, televizyon, film, video ve ses bantları kullanmaya zorlanmaktadır.²² Artık, bütün eğitim kurumları özellikle bilgisayarlarla donatılmaktadır. Bunun amacı da, son on ile onbeş yıla damgasını vuran internette, dolayısıyla da onun eğitim alanında kullanılmasına sıcak bakılmasından kaynaklanmaktadır. Gerçekten internet, eğitim alanında yeni bir

¹⁸Aziz, Aysel: Televizyonun Yetişkin Eğitimindeki Yeri ve Önemi, Sevinç Matbaası, Ank., 1975, s.29

¹⁹Aziz, Aysel: A.g.e., s.31

²⁰Aziz, Aysel: Radyo ve televizyonla Eğitim, s.34

²¹Aziz, Aysel: Televizyonun Yetişkin Eğitimindeki Yeri ve Önemi, s.33

²²Drucker, Peter: Yeni Gerçekler, Çev.: Birtane Karanakçı, İş Bankası Yay., Ank., 1991, s.225

çığır açmıştır ve yüzyılımıza damgasını vurmaya aday en güçlü kitle iletişim araçlarında birisidir.

Her geçen gün daha da hızla gelişen teknoloji, okullar ve öğrenme biçimlerimiz üzerinde çok derin etkiler meydana getirmiştir ve getirmeye de devam etmektedir. Örneğin, televizyon ile eğitim, aynı zamanda öğretmenler içinde bir okul sayılmaktadır. Zira, bilgilerini tazelerler ve yeni bilgilerle donanırlar. Kitle iletişim araçları ile eğitimin en önemli faydalarından biri d, kırsal kesimdeki gençlerin mevcut koşullara göre yetiştirilmesini de sağlamaktadır. Böylece, işsizlik, göç gibi bazı sorunlarda çözümlenebilir. Belki de, kitle iletişim araçlarının en önemli faydası, okulların çevre ile ilişkilerinin daha sağlıklı bir hale gelmesinde etkili olmasıdır.